Vinko Ošlak

VERSKI PROBLEM SLOVENSTVA SKLEPNA MISEL¹

Večina stvari, ki Slovence jezijo ali žalostijo in jih ti imajo za »problem«, so v resnici težave, kakor jih imajo vsi narodi na zemlji. Obstaja pa tudi resničen problem, namreč problem s tremi neznankami, in le tako je kaka težava lahko tudi res problem, ki Slovence ohranja v vrtincu ali začaranem krogu, iz katerega ne najdejo izhoda in rešitve.¹

Ta problem ni ekonomija, kakor menijo tisti, ki so po 45 letih svoje »ekonomije« pognili prav na tem izpitu, kakor so doslej na njem pognili vsi poskusi socializma v človeški zgodovini. Pognili pa so prav zato, ker ekonomije, ki je gotovo zelo pomembna stvar, niso znali uvrstiti na pravo mesto na lestvici nujnega, potrebnega in želenega. Nujno je samo eno. Potrebne stvari so določene z našim fizičnim, duševnim in duhovnim ustrojem. Želene stvari pa so lahko take, ki nam lahko tudi koristijo, a raje take, ki nam škodujejo. Jezus je Marti to sežeto povedal, ko si je dala preveč opraviti z »gospodinjskimi nujnostmi«:

Marta, Marta, skrbi in vznemirja te veliko stvari, a le eno je potrebno. Marija si je izvolila dobri del, ki ji ne bo odvzet. (Lk 10,41–42)

Ta problem ni ekologija, kar menijo tisti, ki so sicer videli, da jim njihov monistični, namreč materialistični svetovni nazor, ki je postal nova religija, ni pomagal v gospodarstvu, in danes skušajo reševati svet

¹ Sklepno poglavje iz neobjavljene knjige z istim naslovom, brezplačno dostopne pri avtorju: vinko.oslak@gmail.com

z »varovanjem narave« in so tako svojo tradicionalno rdečo zastavo namočili v zeleno barvo, pod katero danes nastopajo. A tudi tu so lestvico obrnili in je na vrhu varovanje žab, kuščarjev in podobnih živali, čisto na dnu, pravzaprav že zunaj območja kakršne koli vrednosti, pa je pristal človek, čeprav ga imajo v svojem naziranju še vedno le za višje razvito žival, torej del narave, ki jo hočejo reševati. Ob tem, ko skušajo rešiti vsako krastačo, da je ne bi povozil tovornjak na cesti, kar je lepo, pa ne le dopuščajo množično ubijanje človeškega zaroda, ampak z vsemi sredstvi skušajo tako »varovanje« narave in življenja na ravni vedno bolj zrahljanih zakonskih omejitev še olajšati – tiste, ki umoru rečejo umor, pa inkriminirati in jih narediti za največji problem v državi. Prav te dni, ko to pišem, sem prebral, kako je bil med prvimi zakoni, ki jih je sprejela Nemčija v letu 1933 po prihodu Hitlerja na oblast, zelo strog zakon o varstvu živali – njihova rahločutnost do življenja pa se je nehala pri človeku, ki je bil za nacionalne socialiste manj kakor mrtve stvari, a tudi pri internacionalnih socialistih stvari niso bile drugačne.

Ta problem celo vsakokratna slovenska oblast ni, kar mi bodo slovenski bralci gotovo najtežje verjeli. Nobena oblast ne prihaja z drugih planetov, da bi se bistveno razlikovala od ljudstva, ki mu je postavljena v službo in vladanje hkrati. Tako so pri vsaki oblastni strukturi zastopane prav iste značajske in moralne prvine, kakor jih najdemo pri ljudstvu. Zato tudi ljudska modrost, da ima vsako ljudstvo tako vlado, kakršno si zasluži, izjemoma ni zmotna, kakor je zmotna prenekatera »ljudska modrost«. Kako nesmiselno je mišljenje, da si ljudstvo vendar zasluži boljšo oblast, vidimo šele, če upoštevamo, da največji del tega ljudstva hodi po široki cesti sveta svoji večni pogubi naproti. Tako ljudstvo si zasluži še neprimerno slabšo oblast, kakor jo sicer vedno dobi – in bi tako slabo oblast tudi dobilo, če ne bi ta, ki v resnici postavlja kralje in kneze in jih odstavlja (Job 34,24), bil Bog, ki tudi najslabšo oblast postavlja v poplavljanje ljudi, da bi zahrepeneli po odrešitvi, kar je pod »dobro« oblastjo veliko težje. Seveda ima ista nagnjenost k temu ali onemu grehu pri človeku oblasti neprimerno večji učinek kakor pa pri majhnem zasebniku. A to velja samo za učinek v zunanjih rečeh. Tudi greh najmanjšega človeka v državi pa ima enake usodne posledice zanj, kakor

ga ima za oblastnika njegov greh, namreč »drugo smrt«, kar je svetopisemsko poimenovanje večnega pogubljenja. Slovenci sodijo med tiste narode, ki za večino svojih težav pa tudi svojih slabosti in grehov krivijo vsakokratno oblast. A za oblast in njeno delovanje veljajo iste Jezusove besede, ki jih je povedal farizejem glede tega, kaj človeku v resnici škoduje, kaj ga naredi nečistega:

Poslušajte in umejte! Človeka ne omadežuje to, kar gre v usta, ampak kar prihaja iz ust, to ga omadežuje. [...] Ali ne razumete, da gre vse, kar prihaja v usta, v želodec in se izloča v blato? Kar pa prihaja iz ust, pride iz srca, in to omadežuje človeka. Iz srca namreč prihajajo hudobne misli, uboji, prešuštva, nečistovanja, tatvine, kriva pričevanja, kletvine. To je tisto, kar omadežuje človeka, jesti z neumitimi rokami pa ga ne omadežuje. (Mt 15,11.20)

O čem govori Jezus? Ali res o vprašanju higiene? Tudi, a to je prispodoba za večje reči, kakor je to umivanje rok pred jedjo, s čimer so ga izzivali farizeji in s čimer ga še danes izzivajo duhovni dediči in nadaljevalci farizejev v našem času. Govori o tem, ali prihaja greh in z grehom zlo od zunaj v človeka, torej tudi od slabe vlade v sicer tako dobro ljudstvo – ali pa je res nasprotno od takega mišljenja, kakor pravi Jezus, da greh prihaja iz človeka v svet, iz njegovega srca? Ta, ki se ima za kristjana, bi moral glede tega verjeti Jezusu – a zakaj se potem vede čisto drugače od svojega Gospoda? Zakaj krivi za svojo in narodovo pokvarjenost oblast, kakor da ta ne bi bila vzeta iz prav takih ljudi, kakršen je tudi sam, namesto da bi spoznal, kakor uči Kristusova beseda, da nimamo na začetku te verige slabe oblasti, ki bi postopoma kvarila »nedolžno« ljudstvo, prosto po Rousseauju, ampak imamo prav nič nedolžne posameznike, iz katerih prihaja greh, gnojnica greha pa kot odgovor na lastno pokvarjenost naplavi temu ustrezno slabo oblast. To ni apologija te ali one oblasti – a tudi ni obtožnica. Oblast ima namreč povsem isti problem, kakor ga ima vse ljudstvo, ves narod in vsi posamezniki, ki še ne hodijo za Kristusom. In tu je treba iskati, kaj je torej ta problem, za katerega smo rekli, da ima tri neznanke, kakor se spodobí za probleme v matematiki.

Treh reči Slovenci, govorim za povprečje, ne poznajo, so zanje kakor matematična neznanka, zato imajo problem, ki ga ne znajo razrešiti. Prvo, česar Slovenci kot ljudstvo ne poznajo, je prav to, kar je bila prva prošnja človeka, ki ga Slovenci sicer radi imenujejo svojega narodnega očeta, namreč »pravo spoznanje Boga«. Slovenija je danes sicer med državami z razmeroma velikim deležem ateistov in agnostikov, torej tistih, ki obstoj Boga naravnost zanikajo, in teh, ki pravijo, da glede tega ni mogoče vedeti nič. A to ni bistveni del tega problema. Večji del problema so ravno tisti, ki se imajo za verne, a se pri tem sklicujejo na svoje »krščanske vrednote« – te pa so že davno zabarantali za kaj udobnejšega in perspektivnejšega, kakor je pač v naravi vrednot, torej načelno zamenljivih in od človekovega vrednotenja in kupčevanja odvisnih stvari – in na prejete »zakramente«, ne da bi prav dobro vedeli, kaj ta beseda sploh pomeni in kdo je naš edini in resnični zakrament. Sklicujejo se na obiskovanje cerkve, na kakšno romanje, na kakšen dar za uboge. Resničnega Boga pa ne poznajo, saj časte bogove tega sveta, namreč iskane prvine stvarstva, in demonske moči, preoblečene v »angela luči«, kakor pravi apostol. Njihova vera ima gotovo močan vpliv na njihove običaje, na folkloro, v redkejših primerih celo na kulturo in moralo – a ob dnevu sodbe jim bo Gospod povedal, da jih ni poznal (Mt 7,23). Boga pa ni mogoče prav spoznati drugače, kakor po njegovi besedi (Rim 10,17). Zanimivo je, kako razne sociološke raziskave o vernosti državljanov v svojih vprašalnikih vprašujejo po vsem mogočem, razen o bistvenem: Kolikokrat ste že prebrali vse *Sveto pismo*? Ali prebirate *Sveto pismo* redno, če je mogoče vsak dan? O tem učeni sociologi ne vprašujejo, toliko o sociologiji ... Trubar je vedel, zakaj je v času turških vpadov, fevdalnih izžemanj kmečkega stanu, epidemij kuge, grmad, na katerih je oblast po naročilu cerkve sežigala žive ljudi na osnovi fantazijskih obtožb in z mučenjem izsiljenih priznanj – in vse to je bil mogoče za spoznanje večji kup težav, kakor pa se z njimi sooča današnji razvajeni Slovincelj (še enkrat hvala za tako zadeto poimenovanje, Svetlana!) – prosil za nekaj povsem drugačnega: za *pravo spoznanje Boga*.

Brez pravega spoznanja Boga namreč ni mogoče imeti pravega spoznanja človeka. In vsi pošastni sistemi prejšnjega stoletja so temeljili prav

na tem, na napačni podobi o človeku, na nerazumevanju človekovega bitja in bistva. Temelj je bila namreč Darwinova evolucionistična dogma, za katero nimamo v naravi niti ene evidence – v slovenskih šolskih kabinetih pa so deponirane Haecklove fantazijske risbice o vzponu najnižjega, še štirinožnega primata vse do vzravnane dvonožnega primata – človeka. Božja beseda pa povzdigne vprašanje o človeku na raven, le malo nižjo od Boga:

Kaj je človek, da se ga spominjaš,
sin človekov, da ga obiskuješ?
Naredil si ga malo nižjega od Boga,
s slavo in častjo si ga ovenčal.
Dal si mu oblast nad deli svojih rok,
vse si položil pod njegove noge. (Ps 8,5–7)

Kdor bere ta psalm in ga razume, s človekom ne more ravnati, kakor je Slovenec ravnal s Slovencem, ko je veljalo, kar je Prešeren zapisal za davno preteklost, ne da bi vedel, da bo to postalo bližnja prihodnost: »Slovenec že mori Slovenca, brata ...«

Kdor prav spozna Boga, dobi mero, po kateri lahko prav spozna tudi človeka. To spoznanje se od spoznanja Boga razlikuje po tem, da je razdeljeno na tri dele. Najprej imamo človeka, ustvarjenega po Božji podobi, postavljenega v raj z dvojnim naročilom in eno samo omejitvijo. Naročilo govori o rodovitnosti, s katero naj napolni zemljo, a tudi o obdelovanju in varovanju vrta, v katerega je bil postavljen. Omejitev je veljala le drevesu preizkušnje, drevesu hudega in dobrega. Če bosta prva človeka, ki ne le nista imela nobenega problema, ampak tudi nobene težave nista imela, kljub Božji prepovedi jedla sad s tega drevesa, bosta dejansko spoznala hudo, namreč v lastnem srcu, v katerem se odtlej poraja in iz katerega prihaja greh in vse zlo, ki zadeva človeka do naših dni. Tudi tega človeka, ki živi v režimu greha, ni mogoče spoznati brez Božje besede, saj s fizičnim ogledalom sicer vidimo lastno fizično podobo, nimamo pa ogledala, v katerem bi videli svojo duhovno podobo, katere izmaličenje je tako mojstrsko opisal v svojem romanu *Slika Doriana Graya* Oscar Wilde. A tudi tako velik pisatelj ni mogel poka-

zati več kakor razvaline sicer ustvarjene človekove veličine, ni pa vedel, kako je do tega velikega propada prišlo. O tem nas pouči *Sveto pismo* na vseh svojih več kakor tisoč straneh, posebej pa še v 3. poglavju Pavlovega pisma Rimljanom:

Kaj torej? Smo mar mi na boljšem? Nikakor ne! Saj smo pravkar obtožili vse, Jude in Grke, da so v oblasti greha, kakor je pisano:

Ni pravičnega, niti enega,

ni razumnega,

ni ga, ki bi iskal Boga.

Vsi so zablodili, vsi skupaj so se izpridili;

ni ga, ki bi delal dobro,

ni ga, niti enega.

Odprt grob je njihovo grlo,

s svojimi jeziki pletejo zvijače,

gadji strup je pod njihovimi ustnicami,

njihova usta so polna kletev in grenkobe.

Hitre so njihove noge, da bi prelili kri,

uničenje in beda je na njihovih potih.

Poti miru niso spoznali,

ni strahu Božjega pred njihovimi očmi.

Vemo pa: kar koli govori postava, govori tistim, ki so pod postavo, da bi vsak jezik umolknil in bi se ves svet priznal krivega pred Bogom. Kajti noben človek se ne bo opravičil pred njim z deli postave, kajti postava nam le omogoča, da spoznamo greh. (Rim 3,9–19)

Takega človeka – in take narode – imamo pred seboj tudi danes. Danes je zbirni pojem za vsakršno zlo za levi del nazorskega in političnega spektra »fašizem« – za desni del tega spektra je to »komunizem«. Lahko rečemo tudi »skrajna desnica« in na drugi strani »skrajna levica«. Oboji pa pozabljajo ali nikoli niso vedeli, da za vsako obliko fašizma in komunizma tiči vrsta grehov. Ko danes v udobnih dvoranah levica preganja zlo fašizma s prepevanjem pesmi, ki so nastale v času revolucijskega terorja, in z bobnečimi, a vsebinsko praznimi govori in zaklinjanji, kako ne bodo popustili v boju zoper to pošast, se jim greh smeje iz srca, saj jih ta, ki je vzrok vsemu zlu, ki ga obtožujejo, niti malo ne

zanima. Nad greh namreč ni mogoče iti s paradami in z revolucijsko liturgijo ali nošenjem rdeče zvezde in podobno šaro salonskorevolucijske folklore, pač pa z odkritjem, s priznavanjem in z obžalovanjem »fašizma« v lastnem srcu. In ko enako na desni strani sicer manj liturgično, saj to potrebo izživijo v cerkvah pri obredih, za katere ni v *Bibliji* nobene osnove, prisegajo boj proti brezbožnemu komunizmu, kakor da bi bila njihova psevdokrščanska religija manj brezbožna, ko je v resnici protibožja, saj postavlja na laž Boga in njegovo besedo, je tudi to trobentanje, ki ne bo porušilo obzidja komunistične Jerihe. Tudi njim bi bilo pomagano le, če bi vsakdo v svojem srcu prepoznal, priznal in obžaloval vse to, kar očitajo komunizmu, kakor da ga ne bi rodili iz lastnih nedrij. In za tiste, ki nosijo križ, pa ne lesen, na kakršnega je bil pribit Jezus, ampak zlatega, torej bodisi kot nakit ali pa, še slabše, kot amulet, velja misel mojega brata na Koroškem Tima O. Wüsterja: Križ je treba nositi na hrbtu, ne pa obešenega okoli vratu ... Človeka ni mogoče spoznati, namreč prav spoznati zgolj z vedami, kakor so antropologija, psihologija in sociologija, čeprav so nam vse te vede poleg velikih zmot odkrile tudi marsikaj koristnega. V vsej njegovi globini ga lahko spoznamo le, če prej spoznamo Boga.

Tretji del v spoznavanju človeka se bo izkazal, ko bo človek po velikem dnevu Božje sodbe, ko bo vsa resnica razodeta pred očmi odrešenih in enako, a v neizmerno žalost in trpljenje, pred očmi pogubljenih. Boga ne bo mogoče obtoževati, da »revidira zgodovino«, kakor se apologeti zločinskih dejanj skrivajo pred rastočo obtožbo dejstev, izkopanih iz zasilno zasutih jam demonsko mučenih in pobitih rojakov. Tedaj bodo odrešeni prejeli večno plačilo po milosti, pogubljeni pa po nikoli uresničenem geslu socializma: vsakemu po njegovem delu in zaslugah – Bog bo to geslo uresničil, saj se bo nad pogubljenimi zgodila in razodela njegova pravičnost.

Pravo spoznanje Boga, osrednje geslo, program in resnica Trubarjevega življenja in delovanja, pa nam tudi edino omogoča prav spoznati ustvarjeni svet tako v njegovi za nas neizmerni celovitosti kakor tudi v za nas nedosegljivi deljivosti v vse manjše delce, ki pa niso tudi vse preprostejši, kakor si je predstavljala doba, ki nas je kaznovala

z materialistično vero. *Abyssus abyssum invocat*² – brezno kliče breznu; brezno v prostranstva univerzuma in brezno v svet vedno manjšega in še vedno deljivega. Filozofi znanosti, kakor je britanski matematik irskega rodu profesor John Lennox, poudarjajo, da monopol Evrope na področju znanosti ne izvira iz kakšnih naravnih ali celo rasnih prednosti evropskega človeštva, pač pa preprosto iz tega, da je biblijski pogled na ustvarjeni svet – in to še posebej močno vidimo pri utemeljitelju klasične fizike Isaacu Newtonu – človeka napotil k raziskovanju narave, saj je Bog razuma, ki je ustvaril svet, tega ustvaril spet le na razumen način in ga je tako mogoče spoznavati. Enakega prepričanja so tudi znanstveniki mlajše generacije, kakor ameriški astrofizik Jason Lisle, ki v svojem delu *An Irrational Worldview* pravi, zakaj je prepričan v obstoj Boga: »Ker brez predpostavke Boga ni mogoče dokazati ničesar.« Poleg tistega dela sveta, ki je bil vsaj nekoliko seznanjen s krščanstvom – zavestno ne pravim »krščanskega sveta«, saj tega nikoli ni bilo –, je samo še islamski svet razvijal znanost in ustanavljal univerze, saj se, kar zadeva logično zahtevo po stvarniku, islamska teologija bistveno ne razlikuje od judovsko-krščanske, kar pa izvira iz preprostega dejstva, da je *Koran* eklektična kompilacija biblijskih zgodb, predvsem pa pripovedi o stvarjenju.

Značilnost, na katero naleti kristjan v pogovoru z nekrstjanom, je moten odnos do resnice; najprej do spoznavne, epistemološko pojmovane resnice, ki jo nadomešča z relativizmom, iz katerega pa izvzema lastne poglede, nato pa posledično tudi do konkretnih resnic na področju znanosti, zgodovine, primerjalnega veroslovja, etike itd. Tako ni nobeno naključje, da je med prvimi predmeti, ki so jih komunisti izločili iz gimnazij, njihov rang pa močno omejili tudi na univerzitetni ravni, poleg klasičnih jezikov tudi logika. Zato se ne smemo čuditi, če danes tako redko naletimo na človeka, ki še zna logično misliti. V očeh totalitarnega materialista najnevarnejši sovražnik ni ideološko sorodni fašist ali nacionalni socialist ali pa človek religiozne, torej babilonske vere, pač pa človek, ki zna in hoče logično misliti, a je pri tem tako nepreviden,

2 *Vulgata: Abyssus abyssum invocat, in voce cataractarum tuarum; omnia excelsa tua, et fluctus tui super me transierunt* – Brezno kliče breznu, glasu tvojih slapov; vsa tvoja butanja in tvoji valovi so šli čez mene (Ps 42,8).

da tega ne zna skriti. Tudi današnji »levičarji«, ki se sramujejo svojega ustreznega imena komunistov, bi prej pristali na vrnitev križev v šolske razrede in šolskega verouka kakor pa na vrnitev pouka logike. Vedo namreč, ali pa vsaj njihova vest to pravilno sluti, da logika, če je ne omejuje interes, nujno vodi v sprejetje resnice, da to, kar obstaja, potrebuje stvarnika – kakor po drugi strani materializem ali njegova religiozna oblika ateizem nujno vodi v razveljavitev logike, kar dokazuje nesrečni stavek Stephena Hawkinga v njegovem zadnjem delu, da se je vesolje samo ustvarilo iz nič, ker je obstajal zakon težnosti.

Peter Česnik, minister za Slovence v zamejstvu in v svetu, ki mu rad v večini njegovih dosedanjih izjav pritrdim in menim, da je bilo njegovo imenovanje na to mesto dober korak naprej na tem sektorju slovenske države, je ob svojem obisku na Koroškem v novembru 2018 ponovil napak razumljeno Trubarjevo geslo »stati in obstati«, namreč v smislu jezikovne, narodne in morda še politične stabilnosti, in ob tem rekel, da je »jezik osnova vsega«. To pomeni orodje postaviti nad izdelek. Jezik nikakor ni »osnova vsega«, ampak je še kako potreben ključ za dostop do tega, kar v resnici je »osnova vsega«. Ta ključ pa deluje, torej odpira, samo, če je povezan z logiko, saj je v jeziku mogoče govoriti in pisati tudi nelogično, s čimer tak jezik to, kar je »osnova vsega«, zakriva in zaklepa, namesto da bi razgnal meglo in stvar odklenil.

Kakor je izraz »formalna logika« sicer redundanca, saj neformalne logike ni, pa je korist tega poimenovanja vsaj v tem, da nas opozori, kako tudi logika, kakor že prej jezik, sama ne more obstajati in opraviti svojega dela. Zgolj formalni logiki je mogoče zadostiti tudi z nečim, kar samo po sebi ni res, saj je dovolj, da v silogizem logičnega sklepanja vnesemo premise, ki so formalno nevtralne, v resnici pa njihova resničnost soodloča o pravilnosti sklepa poleg formalne plati sklepanja. Logika torej nujno potrebuje tudi moralno pripravljenost, da ji sledimo tudi tedaj, kadar nam sklep, ki bi iz tega prišel, ne bi bil všeč, da torej vnašamo v sklepanje premise, ki so resnične. Ker pa je človek po naravi pokvarjen, kakor pove *Biblija* in potrjuje vsakdanja izkušnja, prav najpomembnejši in najdaljnosežnejši sklepi človeku niso všeč – in to je potem moralni napad na logiko, ki ga logična forma sama ne vzdrži. Celó Marx je glede

tega povedal še kako resničen stavek: »Ljudje bi nasprotovali tudi zakonom trigonometrije, če bi to prizadevalo njihove interese [...]«. Tako je logiki treba pomagati s poukom etike. A tudi etika ne visi v zraku, kakor menijo tisti, ki hočejo z njo zamenjati verski nauk. Etika dobi svoj obvezujoči značaj, da tako postane več od »dobrega običaja«, kar sicer v grščini pomeni v verski zapovedi, ta pa je utemeljena v verski resnici. Prav nič od tega, že kmalu stoletje dolgo, torej približno za štiri generacije, ni del šolskega pouka, a žal tudi ne več del domače vzgoje. V štirih generacijah se tudi največji zaklad, ki je prej vzdržal stoletja in tisočletja, izgubi, in to je zgodba o Slovencih.

Tako lahko sklenemo, da resnični problem slovenstva ni kultura, kakor je menil Vidmar, čeprav je kultura za vsak narod ena najpomembnejših dobrin, vendar ta ni mati, ampak je hčerka nečesa, kar je pred kulturo in kar je bistveno večje od nje.

Resnični problem slovenstva tudi ni jezik, čeprav je jezik, najprej materni jezik, ne najprej tisti jezik, ki je trenutno najmočnejši, kakor danes (še) angleščina, nepogrešljivo sredstvo in ključ, da lahko odpiramo najprej to, kar je mati vsega, na vrhu, potem pa tudi vse to, kar so hčere te matere na vrhu, od znanosti do umetnosti, od etike do politike in prava in do vsakdanjih reči. Glede jezika problema ni, saj je vir vseh jezikovnih težav, ki jih resnično imamo, kakor jih imajo tudi vsi drugi narodi in posamezniki, razložen v 11. poglavju 1. Mojzesove knjige. Tudi tekom zgodovine nam je Bog večkrat pokazal, kako je mogoče te težave občutno zmanjšati. V Jeruzalemu najprej s čudežem, ki je pokazal, da imajo pred Bogom vsi jeziki enako veljavo. V prvih stoletjih rasti in razširjanja Jezusove cerkve, ko oznanjevalci v glavnem niso imeli težav s prevajanjem pri oznanjevanju, saj so v prvih treh stoletjih po Kr. vsi narodi Sredozemlja in bližnjega Vzhoda imeli nevtralen skupni jezik *koiné* (gr.: obči), ki ni bil last nobenega naroda, v njem pa je bila napisana tudi vsa *Nova zaveza*. Z zmago državnega »krščanstva« po Konstantinovem Milanskem ediktu 313 in s Teodozijevo prepovedjo vseh drugih kultov razen »krščanskega« (392) je bila izgubljena ne le čistost evangelija in Jezusove cerkve, ampak tudi skupni nevtralni jezik prvih kristjanov. A tudi jezik Rimskega imperija je v obliki »cerkvene latinščine« po njego-

vem razpadu postal vsaj za ozko elito izobraženih po vsej Evropi novo nevtravno skupno izrazilo, ki je jezike vseh ljudstev, tudi našega, obvarovalo pred asimilacijo in prisilo ali skušnjava odpada. Z umiranjem latinščine kot skupnega jezika evropskih izobražencev, duhovnikov in svetnih učenjakov, pisateljev in tudi nižje izobraženih meščanov in plemičev se v Evropi začne boj med narodnimi jeziki za zapolnitev tega, kar je šlo v izgubo s pozabo latinščine. Tedaj se začno tudi pritiski predvsem na manjše jezike kakor tudi na slovenskega, začne se celo preganjanje teh jezikov, ki ponekod traja še danes. Malo pred koncem 19. stoletja, leta 1887, je bil vsemu človeštvu, ne le evropskemu, podarjen nov jezik take vrste, kakor sta bili novozavezna grščina in cerkvena latinščina, le da prilagojen tudi za sodobno rabo v znanosti, umetnosti, tehniki in na vseh drugih področjih, predvsem pa zaradi preproste slovnice brez izjem in »nepravilnih« oblik in brez balasta, ki bremeni učenje narodnih jezikov, Zamenhofov esperanto. Kakor lahko rečemo, da sta bili helenistična, torej novozavezna grščina in pozneje latinščina nekakšen »esperanto« tistega časa, lahko tudi obrnjeno rečemo, da je danes esperanto »latinščina in grščina« našega časa. Čeprav je ta jezik v svoji zgodovini preživel vse zločinske politične sisteme, obe svetovni vojni in danes po zaslugi svetovnega elektronskega spleta doživlja renesanso, ga Slovenci, ki bi ga za varovanje lastne materinščine bolj potrebovali kakor veliki narodi, na splošno prezirajo, ko obenem jokajo, kako se v slovenščino vtihotaplja vedno več anglizmov, angleščina pa prodira tudi na slovenske univerze s perspektivo, da bo kmalu postala tudi učni, ne le poučevani, jezik na srednjih in osnovnih šolah, kar bi pomenilo konec tega, kar je Trubar tako srečno in srčno začel. To ni problem, ampak težava, ki jo je mogoče rešiti – a za tako rešitev bi bilo treba najprej rešiti problem, ki edini resnično obstaja ...

Resnični problem slovenstva ni ekonomija, saj tu vendar ni kakšnih neznank, zato ima slovenski narod v ekonomiji le kup težav, a težava ni problem, saj je rešitev iz takih težav vnaprej znana in ni treba neznank iz ekonomske enačbe ali tudi neenačbe šele izračunavati. V *Svetem pismu* je dovolj zelo preprostih in jasnih navodil, kako naj človek, njegova družina, njegov narod gospodari, da bo najbolje zadoščeno tako potre-

bi kakor tudi pravičnosti in da bo dovolj ostalo tudi za pomoč tistim, ki si brez lastne krivde sami ne morejo pomagati. Zgodovina je pokazala, da tistim narodom, ki vsaj nekoliko upoštevajo Božjo besedo, ni treba stradati in da imajo tudi druge reči prijazneje in razumneje urejene. Tisti, ki se danes množično in bolj ali manj nasilno selijo v dežele z razmeroma urejeno ekonomijo, zelo dobro vedo, kam je treba iti, ne vedo pa, kako so te dežele do svoje blaginje prišle, in ne vedo, da bi take blaginje bili deležni tudi sami, če bi se posvetovali z resnično Božjo besedo in ne z njenim puščavskim ponaredkom.

Resnični problem slovenstva ni politika, tudi kadar je ta na najnižji točki še znosnega, čeprav politika, kadar je posebej nespametna in v službi samooklicane elite, lahko mnogim ljudem dela hude težave. Sposobnost razlikovanja med problemom in težavo je ena osnovnih sposobnosti zrelega človeka – in samo zreli ljudje lahko sestavljajo zrel narod. In samo zrel narod je tudi res v polnem pomenu besede narod, medtem ko imamo za skupino ljudi, ki še niso ali niso več narod, trdo besedo »drhal«; to so duhovni potomci tistih, ki so na jeruzalemskih ulicah in trgih vpili Pilatu »Križaj ga!«, danes pa vpijejo ali anonimno pišejo na spletnih straneh ali na plotovih »Še premalo smo jih pobili!« Politika namreč ni samo to, kar prihaja od zgoraj, torej iz vladnega kabineta navzdol k ljudstvu, ampak je tudi to, kar prihaja od spodaj navzgor, torej od predstavnikov drhali, ki nimajo značaja, da bi se pod svoja gesla podpisali s pravim imenom in pritiskajo na vlado in jo izsiljujejo s podobnim »sprehajanjem« na volitvah med strankami, kakor se doma z daljincem neprestano sprehajajo med televizijskimi programi, ker nimajo več niti toliko zbranosti, da bi lahko mirno gledali pol ure vsaj kakšno slabo oddajo, saj dobre skoraj niso več na izbiro.

Resnični problem slovenstva niso klimatske in okoljske razmere. Materialisti bi morali biti pomirjeni s tem, kar je o teku veselja napisal eden njihovih prerokov, Friedrich Engels, da bo narava tako, kakor je nekoč porodila življenje in človeka, oboje tudi uničila, da bo čez milijonletja morda kje drugje življenje spet vzniknilo in se bo vse začelo znova. Kdor temu veruje, bi ravnal pametno, če ne bi postajal nervozen ob spremembah, ki se okoli nas dogajajo, saj naravi ni mogoče predpi-

sati, kako naj se vede, zgolj naravno porojeno, a tako tudi zgolj naravno uničeno življenje ne more imeti nobenih obljub ali zagotovil, ki bi človeka lahko pomirjale. Kdor pa veruje v Stvarnika in njegovo besedo, ta tudi v teh spremembah, kakor koli se zde katastrofične, vidi le novo potrditev tega, kar je že prebral v Božji besedi in kjer so tudi te stvari napovedane – a nikakor niso edino in ne zadnje, kar je napovedano. To ne pomeni, da bi kristjan lahko nehal varovati stvarstvo, kakor je to bilo naročeno že Adamu v raju (1 Mz 2,15), pomirjen pa je zaradi obljub, v katerih uresničitev trdno veruje, da bo ta svet v njegovem osebnem življenju z vsemi geološkimi, astronomskimi in atmosferskimi kapriolami prešel že z njegovim odhodom s sveta, za vse človeštvo pa v prvem koraku s Kristusovim tisočletnim kraljestvom, ki je pred nami, v drugem in dokončnem koraku pa z novim nebom in novo Zemljo, ki ju bo Bog pripravil tistim, ki ga ljubijo in to potrjujejo s tem, da izpolnjujejo njegove zapovedi.

Ta seznam težav, ki jih poplitveni del rojakov ima za problem, bi lahko še zelo dolgo sestavljali. Priznati moram, da me je na tako globoko razliko med problemi in težavami prvi opozoril že davno pokojni p. Suitbert z Dunaja, s katerim sva se pogovarjala v esperantu, ker je bil to jezik njegove narodno mešane družine, sicer pa je v katoliškem prosvetnem domu v Tinjah vsako leto vodil pogovorni tečaj *Feriae Latinae*, kar ni bilo ravno v veselje profesorjem tega jezika, ki se ga vendar ne spodobijo kar tako govoriti ... Slovenščine se je naučil v dveh tednih ob branju Jurčičevega *Jurija Kozjaka*. Ob tem pa je obvladal še vrsto predvsem starih jezikov, poleg latinščine in grščine seveda tudi hebrejščino, aramejščino, akadščino, tuharščino itd. Obenem pa je bil otroško preprost in plemenit človek. Njegova navada je bila reči v slovenščini, kakršne se je naučil iz Jurčiča: »Nimam problem, imam samo težava ...« Tako nekako. Potreboval sem kar nekaj let, da sem dojel, kako globoko resnico je dobri mož povedal.

Slovenci, najprej kot posamezniki, potem pa tudi kot narod (v nastajanju ali tudi razkrajanju), pa imajo tudi resničen problem. Razmerje med problemom in težavami je v tem, da se težav ne moremo znebiti, lahko le bežimo iz ene v drugo in nazaj, dokler ne rešimo problema.

Svet je opredeljen po tem, da skuša reševati težave, pred problemom pa si zatiska oči. Zato mu tudi glede težav nič ne uspe. Evangelij pa nas uči, da naj težave (»skrbi« – 1 Pt 5,7) prepustimo Kristusu in jih vržemo nanj, naše pa je, da se posvetimo edinemu resničnemu problemu, ki ga imamo. Problemu s tremi neznankami: kdo in kakšen je naš Bog; kdo, kaj in kakšen je človek; kaj in kakšno je stvarstvo in še posebej tisti del stvarstva, na katerem nam je kratko dobo živeti in ki mu pravimo »svet«.

Rekli smo, da ne moremo spoznati niti človeka niti sveta, če prej ne spoznamo Očeta. Knjiga, v kateri edino lahko v polnosti človeške mere spoznamo Očeta, pa pravi, da se to zgodi v veri:

Potemtakem je vera iz oznanjevanja, oznanjevanje pa je po Kristusovi besedi. (Rim 10,17)

Do Očeta torej lahko pridemo po Sinu, ki je obenem tudi beseda, ki govori o Očetu – a tu so ledena tla, na katerih zlahka pademo ... Mnogi verujejo, da lahko pridemo k nebeškemu očetu po »nebeški materi«, kakor se norčujejo iz resnične Jezusove matere, ne da bi to vedeli. To deloma prihaja iz starih babilonskih kultov, ki so se prek Egipčanov in Grkov preselili v rimsko cerkev, deloma pa iz vsakdanje človeške izkušnje, da lahko pri človeku, ki je nad teboj, več dosežeš, če se najprej oglasiš pri njegovi ženi ali pa pri njegovi materi. Tudi *Biblija* govori o »materi«, namreč prispodobno, to pa ni človeška mati, kakor uči cesarska cerkev, ampak je to, kakor pravi *Pismo*, »večni Jeruzalem« (Gal 4,26) – ta pa je oboje: realna perspektiva po koncu časov in simbol človekove vere. In ta vera je tista »mati«, po kateri nam je mogoče pridobiti Sina in po Sinu spoznati Očeta.

Tako imamo Slovenci kot posamezniki in kot narod nazadnje en sam problem – ker pa večina rojakov tega problema ni niti poskusila rešiti, kaj šele, da bi res našla rešitev, imamo tudi toliko na prvi (brezbožni) pogled nerešljivih težav. Ta, ki je tudi Slovcem dal prostor, meje in čas na tem in sedanjem svetu, jih glede tega edinega problema ni pustil samih, ampak jim je dal resničnega buditelja, ki nas ni prebujal za to ali ono politično izbiro, ampak nas je prebujal za pravilno izbiro med življenjem in smrtjo; med večnim življenjem in večno smrtjo, ki ni nebi-

vanje ali konec bivanja, ampak bivanje proč od Boga in njegovega večnega kraljestva.

Mnogi so Slovencem oznanjali Boga, najprej tujci, potem tudi naši rojaki sami. A eden ga je oznanjal, ne s teološkim priročnikom v roki, ampak z Božjo besedo v srcu, glavi in roki – Primož Trubar. Trubar ni kazal k sebi, ni klical ljudi k sebi – kazal je h Kristusu in h Kristusu jih je klical in jih iz njegove besede učil. Tako tudi mi ne kažemo k Trubarju in ne kličemo ljudi k Trubarju, ampak se samo spominjamo človeka, ki je govoril iz resnice, ki je Kristus sam, kakor naroča apostol:

Spominjajte se svojih voditeljev, ki so vam oznanili Božjo besedo. Še in še motrite, kako so izstopili iz življenja in posnemajte njihovo vero. (Heb 13,7)

To je naš pogled na Trubarja, ki povsem ustreza temu, kar je sam veroval in kako je sam živel in pričeval za svojega Učitelja in Odrešenika. V prvi slovenski knjigi je razložena vsa »matematika«, s katero je mogoče prav razrešiti problem, edini resnični problem vsakega Slovenca in vsega slovenskega naroda, namreč problem človekove vere, ki pa je le tako dolgo problem, dokler neznanka te največje enačbe ni razodeta, kakor jo je Pavel na Areopagu hotel razodeti učenim Grkom, ko jih je opozoril na spomenik »neznanemu bogu«, on pa jim je obljubil, da jim označi znanega Boga. Slovenski narod kot celota se od tistih Grkov razlikuje samo po tem, da v povprečju nima njihove učenosti, z njimi pa deli malobrižnost do najpomembnejšega vprašanja, s katerim je soočen vsak človek, tako tudi Grk in Slovenec, s tem pa tudi vsak narod, tako grški kakor tudi slovenski.

Kako naj ta spis sklenem drugače, kakor da ponovim za Trubarjem:

Za vse Slovence prosim milosti, miru, usmiljenja in pravega spoznanja Boga po Jezusu Kristusu. (*Katekizem*, 1550)